

*Millioner, sa de, ikke glem det.
Millioner. Jeg er bare én
Jeg er én som var her
Jeg er én som dro bort.
Blant millioner glemmes man fort.
Jeg er én.
Ta mitt navn og gjem det.*

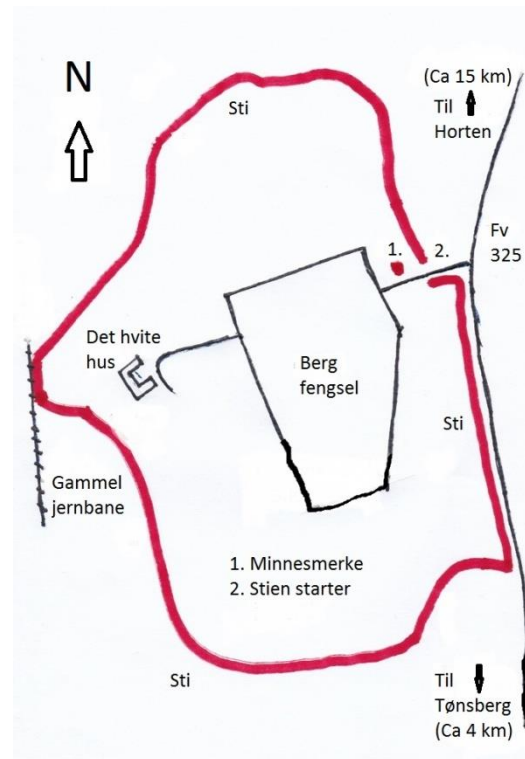
Margaret Skjelbred, 2012

Minnesmerke

Minnesmerke, som står ved inngangen til Berg fengsel, ble avduket 26. oktober 2012, nøyaktig 70 år etter at de første jødene kom dit. Minnesmerke består av to steiner som er satt opp mot hverandre med noe avstand, og med informasjonstavler på begge. Jernbanesporet i midten symboliserer jødernes reise til og fra Berg, samt den siste delen av reisen fram til Auschwitz.

I kjelleren på kjøkkenbrakkene, en av tre bygninger som er igjen fra krigens dager, finnes straffeceller, intakte slik de var da. Her er det laget et lite museum, men dette er ikke daglig tilgjengelig, fordi det ligger inne på fengselets område. Omvisning av grupper kan organiseres.

Interessegruppen Berg interneringsleir
Søndre Berg 30
3125 Tønsberg

Berg Interneringsleir

26. oktober 1942 til 8. mai 1945

Berg interneringsleir er uten sidetykke i Norges okkupasjonshistorie, da den var den eneste fangeleiren under norsk administrasjon, underlagt det nazifiserte norske politidepartement.

De første skritt mot gasskamrene

17. mai 1942 brukte jøssingene (norske patrioter) hønseringer i nasjonale farger i protest mot nazistene. Dette ga Quisling foranledning til et voldsomt utfall mot hønsementaliteten blant motstanderne. «Jeg har tatt konsekvensen av dette», sa Quisling i sin tale, «og opprettet en hønsegård for dem på Berg ved Tønsberg.» Derfor fikk leiren tilnavnet «**Quislings hønsegård**».

Det ble likevel ikke jøssingene som kom først. Jødiske menn ble de første. 26. oktober 1942 kom det 60, og i de følgende dager ca. 290 til. Da var det reist tre brakker, men det var også det hele. Ikke en ovn, ikke en køye, langt mindre sengeklær, ikke et blikkfat eller en matbakke, ikke kjøkken, ikke vann, ikke avtrede, ikke en taburett eller et bord! Det var kort og godt tre tomme brakker.

772 jøder ble sendt ut av Norge som fanger under den annen verdenskrig. De kom fra hele Norge, og ca 230 av dem ble sendt via Berg. Kun 34 av de 772 kom tilbake i live.

Illegalt foto fra Berg under krigen

26. november 1942 ble om lag 230 av fangene på Berg plukket ut, lastet inn i jernbanevogner og fraktet til Oslo. Derfra gikk reisen videre med slaveskipet

«Donau» til Stettin og derfra med tog til Auschwitz. Bare syv av dem overlevde dødsleirene og kom tilbake til Norge. Omtrent 60 jøder fikk bli på Berg til krigens slutt, fordi de var gift med ikke-jødiske kvinner.

De første politiske fangene (jøssingene) kom til Berg 27. januar 1943. I følge fanger som kom fra Grini, var overgangen til Berg voldsom - som å bli hensatt til den mørkeste middelalder. Berg ble planlagt for 3000 fanger, men hadde på det meste mellom 5 - 600 fanger.

Straffecelle

To av de norske lederne for fangeleiren på Berg, ble under landssvikoppgjøret etter krigen tiltalt med påstand om dødsstraff, men fikk dødsdommene omgjort til livsvarig tvangsarbeid.

Fra Berg-stien

Etter at Vestfoldbanen ble ombygd, fikk vi lov til å beholde et stykke av det gamle jernbanesporet, der jødene ankom Berg, og hvor de startet reisen til Auschwitz en måned senere. Det er laget en sti fra dette sporet, rundt fengselsområdet, og opp til minnesmerket. Den ble åpnet 8. mai 2015, på dagen 70 år etter at krigen sluttet. Langs denne stien er det satt opp orienteringsskilt som forteller litt om Berg og det som skjedde der under krigen. Stien er vel 3 km lang.

Forfatteren Margaret Skjelbred har bidratt med et dikt som er gjengitt på en av tavlene på minnesmerket. Diktet ble oversatt til hebraisk, og dette står ved siden av den norske teksten.